

Siseministri määruse „Siseministri 11. septembri 2018. aasta määruse nr 19 „Teenistusrelvade ja nende laskemoona ning lahingumoonade liigid ja teenistusrelvade, nende laskemoona ja lahingumoonade, tulirelva osade käitlemise ning üleandmise kord“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse siseministri 11. septembri 2018. aasta määrust nr 19 „Teenistusrelvade ja nende laskemoona ning lahingumoonade liigid ja teenistusrelvade, nende laskemoona ja lahingumoonade, tulirelva osade käitlemise ning üleandmise kord“ (edaspidi *määrus*).

Määruse muutmise eesmärk on ajakohastada teenistusrelvade, laskemoona, sõjarelvade ja lahingumoonade käitlemise nõudeid. Täpsustatakse relvade, laskemoona ja lahingumoonade hoidmise, väljastamise, kandmise, vedamise ja hävitamise nõudeid ning kõrvaldatakse määruse rakendamisel ilmnunud tõlgendusprobleemid.

Eelkõige täpsustatakse eelnõuga sõjarelvade ja lahingumoonade käitlemise regulatsiooni, nähes ette nende hoidmise, väljastamise, kandmise, vedamise ja hävitamise nõuded ning määratledes selgemalt sõjarelvadele ja lahingumoonadele kohalduvad reeglid. Lisaks täpsustatakse relvurite esitatavaid nõudeid ja ülesandeid, sealhulgas väljaõppe ning pädevusega seotud tingimusi. Samuti täiendatakse relvade ja laskemoona hoiustamise korda, võimaldades vajaduse korral kasutada lisaks relvahoidlale ka muid turvanõuetele vastavaid hoiukohti, ning sätestatakse lahingumoonade kandmise õigus teenistusülesannete täitmisel. Muudatustega korrastatakse ka relvade, laskemoona ja lahingumoonade hävitamise korda ning täpsustatakse vastutavate isikute ülesandeid.

Muudatused on vajalikud eelkõige Politsei- ja Piirivalveameti ning Kaitsepolitseiameti sõjarelvade ja lahingumoonade võime arendamise toetamiseks ning teenistusrelvade käitlemise ühtse, turvalise ja tõhusa korralduse tagamiseks. Eelnõu aitab suurendada õigusselgust, vähendada õigusnormide erineva tõlgendamise võimalust ning tagada relvade ja laskemoona käitlemise ühtlasem praktika kõigis määruse kohaldamisalasse kuuluvates asutustes.

Eelnõuga ei looda uusi ülesandeid ega täiendavaid kohustusi, mis eeldaksid uute ametikohtade loomist või ulatuslikke infosüsteemide arendusi. Muudatused täpsustavad peamiselt olemasolevat regulatsiooni ning lähtuvad asutuste töökorraldusest. Seetõttu ei kaasne eelnõu rakendamisega olulist halduskoormuse suurenemist ega otsest täiendavat mõju riigieelarvele. Võimalikud kulud, mis võivad tulevikus kaasneda sõjarelvade, lahingumoonade või nende hoiustamiseks vajaliku taristu soetamisega, ei tulene käesolevast määrusest, vaid vastavatest riigikaitsealistest ja siseturvalisuse võimearenduse otsustest.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusnõunik Marju Aibast (marju.aibast@siseministeerium.ee) ja nõunik Riita Proosa (riita.proosa@siseministeerium.ee) koostöös Politsei- ja Piirivalveameti ametnikega. Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud õigusnõunik Marju Aibast (marju.aibast@siseministeerium.ee).

Eelnõu toimetatakse keeleliselt pärast kooskõlastusringi.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõuga muudetakse määrust avaldamismärkega [RT I, 28.09.2024, 5](#).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2.1. Reguleerimisala täpsustamine (eelnõu punktid 1–3)

Eelnõu punkti 1 kohaselt muudetakse määruse § 1 pealkirja ning täiendatakse seda lisaks reguleerimisalale ka kohaldamisalaga. Muudatus on eelkõige õigusselgust tagav, sest kehtiva määruse §-s 1 sisalduv regulatsioon hõlmab ka määruse kohaldamisega seonduvat.

Eelnõu punktiga 2 muudetakse määruse § 1 lõiget 3¹, jättes sealt välja viite sõjarelvadele ning asendades tekstiosa „Sõjarelvale, tulirelva“ sõnaga „Tulirelva“.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse määruse § 1 lõikega 3³, mille kohaselt kohaldatakse sõjarelvade käitlemisele käesolevas määruses tulirelvade kohta sätestatud nõudeid, arvestades käesolevas määruses sõjarelvade suhtes ette nähtud erisusi.

Punktidega 2 ja 3 kavandatud muudatuste eesmärk on tagada regulatsiooni selgus ja süsteemsus. Kehtivas määruses on sõjarelvadele viidatud mitmes sättes, kuid puudub üldnorm, mis määratleks üheselt, millises ulatuses kohaldatakse sõjarelvadele tulirelvade kohta kehtestatud nõudeid. See võib tekitada õiguslikku ebaselgust ning vajaduse tuletada kohaldatavad nõuded üksikute sätete koostoimes tõlgendamise teel.

Kuna sõjarelv on oma olemuselt tulirelva eriliik, on põhjendatud lähtuda põhimõttest, et sõjarelvade käitlemisel kohaldatakse üldjuhul samu nõudeid, mis kehtivad tulirelvadele, välja arvatud juhul, kui määruses on sõjarelvade jaoks sätestatud eriregulatsioon. Selline lahendus vastab ka hea õigusloome ja normitehnika põhimõtetele, võimaldades vältida sama regulatsiooni kordamist erinevates sätetes.

Muudatus suurendab õigusselgust ja lihtsustab selle rakendamist nii teenistusrelvi käitlevate asutuste kui ka järelevalvet teostavate asutuste jaoks. Samuti vähendab see riski, et sõjarelvade käitlemisel tekivad erinevad tõlgendused küsimustes, mille osas ei ole määruses sõnaselgelt erisusi ette nähtud.

2.2. Kadumisest ja vargusest teavitamise korra täpsustamine (eelnõu punktid 4–5)

Eelnõu punkti 4 kohaselt jäetakse määruse § 6 lõikest 3 välja tekstiosa „, laskemoona“. Muudatus on seotud eelnõu punktis 5 tehtava muudatusega.

Eelnõu punkti 5 järgi täiendatakse määruse § 6 lõikega 4, milles nähakse ette, et kuni 15 laskemoona ühiku vargusest või kadumisest tuleb teavitada asutuse relvurit. Enam kui 15 laskemoona ühiku vargusest või kadumisest tuleb teavitada asutuse juhti, Politsei- ja Piirivalveametit ning Kaitsepolitseiametit.

Muudatuste eesmärk on eristada teenistusrelva, lahingumoon ja laskemoona kadumisest või vargusest teavitamise korda ning kehtestada riskipõhisem lähenemine. Kehtiva regulatsiooni kohaselt käsitletakse kõiki laskemoona kadumise või varguse juhtumeid ühtemoodi sõltumata kadunud laskemoona kogusest ja juhtumi asjaoludest. Praktikas võib aga esineda olukordi, kus üksikud padrunid jäävad pärast väljaõpet või teenistusülesande täitmist arvestusest välja eksimuse, lugemisvea või muu inimliku eksituse tõttu. Sellistel juhtudel ei ole alati põhjendatud kaasata viivitamata asutuse juhtkonda ning riiklikke julgeoleku- ja korrakaitseasutusi.

Samas võib suurema koguse laskemoona kadumine või vargus viidata juba olulisele turvariskile, relvastuse käitlemise nõuete rikkumisele või tahtlikule ebaseaduslikule tegevusele. Sellisel juhul on vajalik sündmuse viivitamatu kontrollimine ja asjaolude väljaselgitamine nii asutuse juhtkonnaga kui ka pädevate riigiasutuste poolt.

Piirmääraks on valitud 15 laskemoonühikut, kuna sellise koguse puhul on tegemist kogusega, mille kadumine võib veel mõistlikult olla seotud üksikjuhtumi, eksimuse või arvestusveaga, kuid mille ületamisel suureneb oluliselt tõenäosus, et tegemist ei ole enam tavapärase käitlemisveaga. Sellisel juhul on põhjendatud kaasata Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet, et hinnata võimalikku mõju avalikule korrale, julgeolekule ja relvastuse käitlemise nõuete täitmisele.

Muudatus aitab vähendada põhjendamatu halduskoormust väiksemate ja madalama riskiga juhtumite korral, säilitades samal ajal riigi jaoks olulise teabevahetuse ja järelevalve juhtudel, mil kadunud või varastatud laskemoona kogus võib kujutada endast kõrgendatud ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule.

2.3. Relvuri nõuete täpsustamine (eelnõu punktid 6–10)

Eelnõu punkti 6 kohaselt täiendatakse määruse § 7 lõiget 2 pärast sõna „väljavedu“ lauseosaga „ning vastutab nende tegevuste käesoleva määruse nõuetele vastavuse täitmise eest“.

Kehtiva määruse kohaselt korraldab relvur relvade, laskemoona ja lahingumoon vastuvõtmist, hoidmist, väljastamist, tagastamist, vedu ning väljavedu, kuid regulatsioon ei sätesta sõnaselgelt tema vastutust nende tegevuste nõuetekohase täitmise eest. Relvur on isik, kelle igapäevaste tööülesannete hulka kuulub relvade ja laskemoona käitlemise korraldamine asutuses ning kes omab kõige vahetumat ülevaadet nende arvestusest, säilitamisest ja liikumisest.

Muudatuse eesmärk on kõrvaldada võimalikud tõlgendamiskeskused ning tagada õigusselgus relvuri rolli osas. Relvade, laskemoona ja lahingumoon käitlemine on kõrgendatud turvariskiga tegevus, mille puhul on oluline, et vastutus käitlemistoimingute nõuetekohase korraldamise eest oleks üheselt määratletud. Selgesõnaline vastutuse sätestamine aitab kaasa relvastuse üle peetava arvestuse korrektsusele, käitlemisnõuete järgimisele ning võimalike rikkumiste ennetamisele.

Muudatusega ei looda relvurile uusi sisulisi kohustusi, vaid täpsustatakse juba olemasolevate ülesannete täitmisega kaasnevat vastutust. Tegemist on eelkõige õigusselgust suurendava muudatusega, mis aitab tagada ühtse praktika kõigis teenistusrelvi käitlevates asutustes ning toetab relvade, laskemoona ja lahingumoon turvalist ja nõuetekohast käitlemist.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse määruse § 7 lõikega 3¹, milles nähakse ette, et sõjarelvade ja lahingumoonas osas võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesannete täitmisel määrata relvuriks üksnes teenistuja, kellele on antud asutuses teenistusülesannete täitmisel kasutatava sõjarelva ja lahingumoonas kandmise õigus.

Muudatuse eesmärk on tagada, et sõjarelvade ja lahingumoonas käitlemisega seotud ülesandeid täidaksid üksnes isikud, kelle usaldusväärsust, ettevalmistust ja õigust selliseid relvi teenistusülesannete täitmisel kasutada on asutus eelnevalt hinnanud. Sõjarelvad ja lahingumoonas on oma olemuselt kõrgendatud ohuga vahendid, mille käitlemisele kehtivad rangemad nõuded kui tsiviilkäibes olevate relvade puhul ning mille väärkasutamine või ebaseaduslik sattumine kõrvaliste isikute kätte võib kujutada tõsist ohtu avalikule korrale ja riigi julgeolekule.

Kehtivas regulatsioonis puuduvad sõnaselged nõuded selle kohta, millistele tingimustele peab vastama teenistuja, kes täidab relvuri ülesandeid sõjarelvade ja lahingumoonas käitlemisel. See võib viia olukorraneni, kus relvuriks määratakse teenistuja, kellel puudub õigus vastavat relvastust teenistusülesannete täitmisel kanda või kasutada. See ei ole aga kooskõlas relvastuse turvalise käitlemise eesmärgiga.

Muudatusega seotakse relvuri ülesannete täitmise õigus sõjarelvade ja lahingumoonas osas teenistuja õigusega kasutada vastavat relvastust oma teenistusülesannete täitmisel. See tähendab, et relvuriks saab määrata üksnes isiku, kelle suhtes on asutus juba kontrollinud relvakandmise õiguse andmiseks vajalike eelduste olemasolu, sealhulgas tema usaldusväärsust, väljaõpet ning sobivust sellise relvastuse käitlemiseks.

Muudatus aitab vähendada relvastuse ebaõigest käitlemisest tulenevaid riske, tugevdab relvastuse üle peetavat sisekontrolli ning tagab, et sõjarelvade ja lahingumoonas hoiustamise, arvestuse, väljastamise ja muude käitlemistoiimingute eest vastutavad teenistujad omavad selleks vajalikku pädevust ja õigust.

Eelnõu punkti 8 kohaselt muudetakse määruse § 7 lõike 4 sõnastust. Kehtiva määruse kohaselt peab relvur tundma ohutustehnika reegleid ja oskama teenistusrelvi, laskemoona ja lahingumoonas ohutult käidelda.

Eelnõus nähakse ette, et relvur peab tundma ohutustehnika reegleid, oskama teenistusrelvi, laskemoona ja lahingumoonas ohutult käidelda ning olema läbinud ohutustehnika ja teenistusrelvade, laskemoona ja lahingumoonas käsitlemise koolituse, mille läbiviimise korra kehtestab asutuse juht või tema volitatud ametnik.

Muudatuse eesmärk on koondada relvurile esitatavad pädevus- ja koolitusnõuded ühte lõikesse ning muuta regulatsioon selgemaks ja paremini jälgitavaks. Sisuliselt säilib kehtivas määruses juba ette nähtud nõue, et relvur peab olema läbinud ohutustehnika ja teenistusrelvade käsitlemise koolituse, kuid seda täpsustatakse ning laiendatakse sõnaselgelt ka laskemoona ja lahingumoonas käsitlemisele.

Relvuri ülesannete hulka kuuluvad relvade, laskemoona ja lahingumoonas vastuvõtmine, hoidmine, arvestuse pidamine, väljastamine, tagastamine ning muud käitlemistoiimingud, mille nõuetekohane täitmine eeldab asjakohaseid teadmisi ja praktilisi oskusi. Seetõttu on oluline, et relvurile esitatavad nõuded oleksid koondatud ühte normi ning hõlmaksid terviklikult kogu relvastust, mille käitlemise eest relvur vastutab.

Muudatus aitab parandada regulatsiooni süsteemsust ja loetavust ning rõhutab vajadust tagada relvurite asjakohane ettevalmistus relvade, laskemoona ja lahingumoonade ohutuks käitlemiseks.

Eelnõu punkti 9 järgi täiendatakse määruse § 7 lõiget 5 teise lausega, mille kohaselt peab relvurit asendav teenistuja vastama relvurile kehtestatud nõuetele.

Muudatuse eesmärk on tagada, et relvuri ajutise äraoleku (näiteks puhkuse, haiguse, lähetuse või muu teenistusülesande täitmise ajal) korral täidaks tema ülesandeid üksnes isik, kellel on relvuriga samaväärne pädevus, väljaõpe ja ettevalmistus. Relvuri ülesannete hulka kuuluvad teenistusrelvade, laskemoona ja lahingumoonade vastuvõtmine, hoidmine, väljastamine, arvestuse pidamine ning muude relvastuse käitlemisega seotud toimingute tegemine. Nende ülesannete täitmine eeldab põhjalikke teadmisi relvade ohutust käitlemisest, kehtivatest õigusaktidest ning asutuses kehtestatud töökorraldusest.

Kuna relvade, laskemoona ja lahingumoonade käitlemine on seotud kõrgendatud ohuga nii inimeste elule ja tervisele kui ka avalikule julgeolekule, peab nende käitlemise nõuetekohasus olema tagatud sõltumata sellest, kas ülesandeid täidab relvur või tema asendaja. Isik, kes ei vasta relvurile kehtestatud kvalifikatsiooni- ja pädevusnõuetele, ei pruugi olla võimeline täitma kõiki relvuri ülesandeid õiguspäraselt ja ohutult, mis võib suurendada relvade väärkasutuse, kadumise või muude julgeolekuriskide tekkimise võimalust.

Muudatus kõrvaldab võimaliku tõlgendusliku ebaselguse kehtivas regulatsioonis ning sätestab üheselt, et relvuri asendajale kohalduvad samad nõuded nagu relvurile. Sellega tagatakse relvastuse käitlemise järjepidevus, ühtlane ohutustase ja õigusselgus ning vähendatakse relvuri äraolekust tulenevaid riske relvade, laskemoona ja lahingumoonade käitlemisel.

Eelnõu punkti 10 kohaselt tunnistatakse kehtetuks määruse § 7 lõige 6, mis praegu näeb ette, et relvur peab olema läbinud ohutustehnika ja teenistusrelvade käsitlemise koolituse, mille läbiviimise korra kehtestab asutuse juht või tema volitatud ametnik.

Muudatus on seotud eelnõu punktis 8 kavandatud määruse § 7 lõike 4 muutmisega. Kehtetuks tunnistatava lõike regulatsioon viiakse sisuliselt üle § 7 lõikesse 4, kus seda täpsustatakse ja täiendatakse. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga laiendatakse koolitusnõuet lisaks teenistusrelvadele ka laskemoona ja lahingumoonade ohutule käitlemisele ning sätestatakse selgemalt, et relvur peab olema läbinud ohutustehnika ning teenistusrelvade, laskemoona ja lahingumoonade käsitlemise koolituse. Samuti säilib nõue, et koolituse läbiviimise korra kehtestab asutuse juht või tema volitatud ametnik.

Tegemist ei ole relvurile esitatavate nõuete sisulise leevendamise ega koolituskohustuse kaotamisega. Vastupidi, nõuded koondatakse ühte lõikesse ning sõnastatakse terviklikumalt, et kõik relvurile esitatavad pädevus- ja kvalifikatsiooninõuded oleksid koondatud ühte regulatsiooni. Selline lahendus parandab määruse süsteemsust, väldib sama regulatsiooni dubleerimist ning muudab õigusakti ülesehituse loogilisemaks ja adressaatidele hõlpsamini kasutatavaks. Ühtlasi vähendab see tulevikus tõlgendamisprobleemide tekkimise võimalust ning lihtsustab määruse edasist rakendamist ja ajakohastamist.

2.4. Relvade ja laskemoona hoiustamise tingimuste ajakohastamine (eelnõu punktid 11–27)

Eelnõuga ajakohastatakse relvade, laskemoona ja lahingumoonna hoiustamise nõudeid ning viiakse need paremini kooskõlla teenistusrelvi käitlevate asutuste praktiliste vajadustega.

Eelnõu punkti 11 kohaselt täiendatakse määruse § 8 lõikega 3¹, milles nähakse ette, et tulirelva, elektrišokirelva, laskemoona ja lahingumoonna teise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil hoidmise kohta peetakse arvestust asutustes kehtiva korra kohaselt.

Kehtiv määrus reguleerib teenistusrelvade, laskemoona ja lahingumoonna hoidmist eelkõige relvi käitleva asutuse enda territooriumil, kuid ei sätesta selgelt, kuidas korraldada arvestuse pidamist olukorras, kus relvi, laskemoona või lahingumoonna hoitakse ajutiselt teise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu valduses olevates hoiutingimustes. Selline vajadus võib tekkida näiteks ühiste õppuste, väljaõppe, operatiivtegevuse, relvade hoolduse, remondi või muude teenistusülesannete täitmise käigus.

Muudatuse eesmärk on luua selge õiguslik alus selliste juhtumite jaoks ning tagada relvade, laskemoona ja lahingumoonna üle pidev ja kontrollitav arvestus sõltumata sellest, millise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil neid ajutiselt hoitakse. Arvestuse pidamise kohustus aitab tagada käideldavate esemete jälgitavuse, vähendab kadumise või väärkasutuse riski ning toetab sisekontrolli ja järelevalve tõhusat teostamist.

Samas ei nähta muudatusega ette ühtse riikliku arvestuskorra kehtestamist, vaid jäetakse arvestuse pidamise täpsem korraldus asjaomase asutuse sisekorra reguleerida. Selline lähenemine võimaldab arvestada erinevate ametirelvi käitlevate asutuste ja Kaitseliidu töökorralduse, infosüsteemide ning turvanõuetega, tagades samal ajal eesmärgi – relvade, laskemoona ja lahingumoonna üle kontrolli säilimise.

Eelnõu punkti 12 kohaselt asendatakse määruse §-s 11 sõna „kahe“ sõnaga „kümne“. Kavandatava muudatuse tulemusena pikeneb tulirelva, elektrišokirelva, laskemoona ja lahingumoonna asutuses varana arvele võtmise ning teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse kandmise tähtaeg kahelt tööpäevalt kümne tööpäevani.

Kehtivas määruses sätestatud kahe tööpäeva pikkune tähtaeg on teenistusrelvi käitlevate asutuste hinnangul osutunud põhjendamatult lühikeseks, arvestades relvade, laskemoona ja lahingumoonna soetamise, vastuvõtmise, kontrollimise ning registrisse kandmisega seotud toimingute mahtu. Eelkõige võib suuremate koguste soetamisel või juhul, kui soetatud esemed saabuvad mitmes osas, olla kõigi vajalike kontrollitoimingute tegemine ja andmete registrisse kandmine kahe tööpäeva jooksul ebamõistlikult koormav.

Muudatuse eesmärk on ühtlustada registreerimistähtaeg teenistusrelvi käitlevate asutuste tegelike tööprotsessidega ning vähendada põhjendamatut halduskoormust, säilitades samal ajal relvade, laskemoona ja lahingumoonna üle peetava arvestuse usaldusväärsuse ning jälgitavuse. Kümne tööpäeva jooksul on asutusel võimalik kontrollida soetatud esemete vastavust saatedokumentidele ja tehnilistele nõuetele ning teha vajalikud arvele võtmise toimingud enne andmete kandmist registrisse.

Muudatus ei mõjuta relvade, laskemoona ega lahingumoonaga käitlemise turvalisust, kuna registreerimiskohustus säilib ning registrisse kandmine tuleb jätkuvalt teha mõistliku aja jooksul pärast esemete soetamist.

Eelnõu punkti 13 kohaselt täiendatakse määruse § 13 lõigetega 1¹ ja 1².

Uue lõike 1¹ kohaselt peab pisaravoolust, suitsu-, heli-, valgus- või muud efekti või valuaistingut esilekutsuva granaadi hoidmisel olema tagatud selle säilimine ning välistatud kõrvalise isiku juurdepääs. Kehtiv määrus ei sisalda nimetatud lahingumoonaga liikide hoidmisele eraldi nõudeid. Samas kasutatakse selliseid vahendeid teenistusrelvi käitlevates asutustes korrakaitse-, väljaõppe- ja julgeolekuülesannete täitmisel. Tegemist on lahingumoonaga, mille eesmärk ei ole üldjuhul tekitada sihtmärgile surmavat kahjustust, vaid kutsuda esile ajutine valuaisting, desorientatsioon, suitsuefekt, valgus- või heliefekt või muu samalaadne toime. Sellest hoolimata võivad nende vahendite ebaõige käitlemine, kahjustumine või kõrvaliste isikute valdusse sattumine põhjustada ohtu inimese tervisele, varale või avalikule korrale.

Muudatuse eesmärk on kehtestada nende lahingumoonaga liikide hoidmisele minimaalsed turvanõuded, tagades ühelt poolt nende säilimise ja kasutuskõlblikkuse ning teiselt poolt välistades kõrvaliste isikute juurdepääsu. Sätestatud nõuded on riskipõhised ja proportsionaalsed, arvestades nimetatud vahendite olemust ning nende kasutamise eesmärki.

Lõikega 1² nähakse ette, et asutuse juht või tema volitatud ametnik võib lisaks määruses sätestatud nõuetele kehtestada täiendavaid nõudeid lõikes 1¹ nimetatud lahingumoonaga hoidmisele.

Muudatuse eesmärk on võimaldada arvestada erinevate teenistusrelvi käitlevate asutuste ülesannete, kasutatava lahingumoonaga liikide, koguste ning hoiutingimuste eripäradega. Kuna asutuste tegevusvaldkonnad ja riskid võivad oluliselt erineda, ei ole otstarbekas kehtestada kõigile asutustele ühesuguseid üksikasjalikke nõudeid määruse tasandil. Seetõttu antakse asutustele võimalus kehtestada vajaduse korral rangemaid või täpsemaid sisemisi hoiustamisnõudeid, tagades samal ajal määruses sätestatud miinimumnõuete järgimise.

Eelnõu punktiga 14 muudetakse määruse § 13 lõike 4 sõnastust. Kehtivas redaktsioonis on teenistujale kinnistatud tulirelva ja selle juurde kuuluva laskemoona hoidmise kohad esitatud ühe pika lausena, mis raskendab sätte lugemist ja kohaldamist. Muudatusega jagatakse lubatud hoiustamiskohad punktideks, et muuta regulatsioon selgemaks ja paremini jälgitavaks.

Lisaks täiendatakse sätet viitega teenistujale kinnistatud lahingumoonale. Kehtiv lõige reguleerib sõnaselgelt üksnes teenistujale kinnistatud tulirelva ja selle juurde kuuluva laskemoona hoidmist, kuid ei käsitle teenistujale kasutamiseks väljastatud lahingumoonaga hoidmist. Teenistusrelvi käitlevates asutustes võib olla teenistujale kinnistatud ka erinevat liiki lahingumoonaga, sealhulgas väljaõppes või teenistusülesannete täitmisel kasutatavat lahingumoonaga.

Muudatuse eesmärk on tagada õigusselgus ning sätestada üheselt, et teenistujale kinnistatud lahingumoonaga hoidmisele kohaldatakse samu hoiustamisnõudeid nagu teenistujale kinnistatud tulirelva ja selle juurde kuuluva laskemoona hoidmisele. Sellega välditakse tõlgenduslikke küsimusi ning tagatakse relvade, laskemoona ja lahingumoonaga hoidmise regulatsiooni terviklikkus.

Muudatus ei too kaasa sisulist muudatust tulirelva ega laskemoona hoidmise nõuetes, vaid täpsustab regulatsiooni ning laiendab selle kohaldamisala teenistujale kinnistatud lahingumoonale.

Eelnõu punkti 15 kohaselt täiendatakse määruse § 13 lõigetega 4¹–4³.

Lõikega 4¹ nähakse ette, et tulirelva võib relvaruumis hoida relvakapis, lukustatud kapis või lukustatud hoidikus.

Kehtiv määrus ei reguleeri sõnaselgelt, millisel viisil võib tulirelva relvaruumis hoida. Teenistusrelvi käitlevad asutused kasutavad relvaruumides lisaks relvakappidele ka erinevaid lukustatavaid kappe ja hoidikuid, mille eesmärk on tagada relvade korrastatud hoiustamine, nende kaitse kahjustumise eest ning kontrollitud juurdepääs. Muudatuse eesmärk on luua selge õiguslik alus erinevate relvaruumis kasutatavate hoiustamislahenduste kasutamiseks. Kuna relvaruum ise vastab määrides sätestatud turvanõuetele, ei suurenda erinevate lukustatavate hoiustamisvahendite kasutamine turvariske.

Lõikega 4² sätestatakse, et väljaspool relvaruumi, välja arvatud elu- või asukohas, hoitakse tulirelva relvakapis või isiklikus kasutuses olevas seifis.

Muudatuse eesmärk on ühtlustada ja täpsustada tulirelvade hoiustamise nõudeid väljaspool relvaruumi. Tulirelva hoidmine väljaspool relvaruumi kujutab endast kõrgemat turvariski kui selle hoidmine relvaruumis, mistõttu on põhjendatud nõuda täiendavaid turvameetmeid. Relvakapi või isiklikus kasutuses oleva seifi kasutamise nõue aitab vähendada kõrvaliste isikute juurdepääsu riski ning tagab relva turvalise hoiustamise olukordades, kus relva ei hoita relvaruumis. Elu- või asukohas hoidmisele kohaldatakse jätkuvalt määruse §-s 21 sätestatud erinõudeid.

Lõikega 4³ nähakse ette võimalus hoida teenistusrelva, laskemoona ja lahingumoonateise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil asutuste või Kaitseliidu pädevate esindajate vahel sõlmitud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kokkuleppe alusel.

Kehtiv määrus ei näe ette võimalust hoida teenistusrelvi, laskemoona või lahingumoonateise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil, kuigi selline vajadus võib tekkida näiteks ühiste õppuste, väljaõppe, operatsioonide, valveülesannete, relvade hoolduse või muude teenistusülesannete täitmise käigus. Muudatuse eesmärk on luua selleks selge õiguslik alus ning võimaldada ametirelvi käitlevate asutuste ja Kaitseliidu vahelist paindlikumat koostööd.

Kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kokkuleppe nõue tagab, et relvade, laskemoona ja lahingumoonateise hoidmine teise asutuse või Kaitseliidu territooriumil toimub teadlikult, kokkulepitud tingimustel ning on vajaduse korral kontrollitav. Muudatus aitab kaasa olemasolevate hoiutingimuste otstarbekale kasutamisele, vähendamata sealjuures relvade, laskemoona ja lahingumoonateise hoidmise turvalisust ega jälgitavust.

Eelnõu punkti 16 järgi asendatakse määruse § 13 lõikes 6 sõnad „ja laskemoona“ tekstiosaga „, laskemoona ja lahingumoonateise“. Muudatuse eesmärk on laiendada sätte kohaldamisala ka lahingumoonateisele ning tagada regulatsiooni terviklikkus. Kehtiv redaktsioon reguleerib üksnes relva ja laskemoona hoidmist, mistõttu võib jääda ebaselgeks, kas samad nõuded kohalduvad ka lahingumoonateisele.

Lahingumoon on oma olemuselt kõrgendatud ohuallikas ning selle hoidmisele peavad üldjuhul laienema vähemalt samaväärsed turva- ja kontrollinõuded nagu laskemoona hoidmisele. Muudatusega tagatakse, et määruses sätestatud hoidmisnõuded kohalduvad üheselt nii teenistusrelvale, laskemoonale kui ka lahingumoonale, vältides tõlgenduslikke küsimusi ja võimalikke lünki regulatsioonis.

Eelnõu punkti 17 kohaselt sõnastatakse määruse § 13 lõike 7 sissejuhatav lauseosa järgmiselt: “Relvahoidlas võib lisaks tulirelvale, laskemoonale ja lahingumoonale hoida:”.

Selle muudatuse puhul on tegemist eelkõige normitehnilise täpsustusega, mis viiakse kooskõlla määruses tehtavate teiste muudatustega, millega reguleeritakse sõnaselgelt ka lahingumoon hoidmist.

Kehtivas redaktsioonis on relvahoidlas hoitavate esemete loetelus nimetatud tulirelv ja laskemoon, kuid puudub viide lahingumoonale. Samas kasutatakse teenistusrelvi käitlevates asutustes relvahoidlaid ka lahingumoon hoidmiseks ning määruse muudatustega täpsustatakse mitmes sättes lahingumoon hoidmise nõudeid.

Muudatuse eesmärk on viia säte kooskõlla määruse teiste muudatustega ning tagada õigusselgus relvahoidlas hoitavate esemete loetelu osas. Muudatusega täpsustatakse, et relvahoidlas võib lisaks tulirelvadele ja laskemoonale hoida ka lahingumoon ning lõikes 7 nimetatud muid esemeid.

Eelnõu punkti 18 kohaselt muudetakse määruse § 13 lõike 7 punktide 2 ja 3 sõnastust.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib relvahoidlas lisaks tulirelvadele ja laskemoonale hoida erivahendeid, varustust ning pürotehnilisi tooteid tingimusel, et need ei ohusta tulirelva ega laskemoona. Muudatusega täiendatakse nimetatud nõuet lahingumoonaga, sätestades, et relvahoidlas hoitavad erivahendid, varustus ja pürotehnilised tooted ei tohi ohustada ka lahingumoon.

Muudatuse eesmärk on viia säte kooskõlla käesoleva eelnõu teiste muudatustega, millega täpsustatakse lahingumoon käitlemise ja hoidmise regulatsiooni ning nähakse ette lahingumoon hoidmine relvahoidlas samadel üldistel ohutuspõhimõtetel nagu teenistusrelvade ja laskemoona puhul. Kuna lahingumoon on oma olemuselt kõrgendatud ohuga ese ning selle füüsilised ja keemilised omadused võivad erineda tavapärasest laskemoonast, on oluline tagada, et samas ruumis hoitavad muud esemed ei suurendaks tule-, plahvatus- või muid ohutusriske ega kahjustaks lahingumoon tehnilist seisukorda või kasutuskõlblikkust. Samuti tuleb vältida olukordi, kus relvahoidlas hoitavad muud esemed raskendavad lahingumoon ohutut käsitlemist, kontrollimist või sellele ligipääsu.

Muudatus lähtub põhimõttest, et relvahoidla peab moodustama tervikliku ja turvalise hoiukeskkonna kogu seal hoitava relvastuse jaoks. Seetõttu on põhjendatud laiendada olemasolevad ohutusnõuded sõnaselgelt ka lahingumoonale, et kõik relvahoidlas paiknevad esemed vastaksid ühtsetele ohutusnõuetele ning nende kooshoidmine ei seaks ohtu relvastuse säilimist ega ohutut käitlemist.

Muudatus suurendab õigusselgust ning tagab, et relvahoidlas hoitavate esemete kooshoidmise tingimusi hinnatakse terviklikult, arvestades tulirelvade, laskemoona ja lahingumoon erinevaid omadusi ning nendega seotud ohutusnõudeid. Tegemist on regulatsiooni täpsustava

muudatusega, mis ei too teenistusrelvi käitlevatele asutustele kaasa uusi sisulisi kohustusi ega täiendavaid kulusid, kuid ühtlustab määruse terminoloogiat, kõrvaldab võimaliku tõlgendusliku ebaselguse ning aitab tagada relvahoidlate ohutu ja ühetaolise kasutamise praktika.

Eelnõu punktiga 19 tunnistatakse kehtetuks määruse § 14 lõike 1 punkt 2, mille kohaselt peab relvakapp olema peithingedega uksega.

Muudatuse eesmärk on kaasajastada relvakapile esitatavaid tehnilisi nõudeid ning vältida põhjendamatult kitsendavate konstruktsiooninõuete kehtestamist. Relvakapi turvalisus sõltub eelkõige selle üldisest konstruktsioonist, sissemurdmiskindlusest ja lukustussüsteemist, mitte üksnes ukse hingede lahendusest.

Kehtivas määrukses on relvakapile kehtestatud nõue kasutada peithingi, mis näeb ette ühe konkreetse tehnilise lahenduse relvakapi ukse kinnitamiseks. Tänapäeval kasutatakse laialdaselt ka nähtavate hingedega relvakappe, mille puhul on ukse eemaldamine või avamine takistatud muude konstruktsiooniliste lahendustega, näiteks tugevdatud ukseraami, fikseerivate tappide või muude turvalisust tagavate tehniliste lahenduste abil. Samuti võivad sellised relvakapid vastata Euroopa standardites EN 1143-1 või EN 14450 sätestatud nõuetele sõltumata sellest, kas kasutatud on peit- või nähtavaid hingesid.

Peithingede kohustus võib põhjendamatult piirata turul kättesaadavate nõuetele vastavate relvakappide valikut ning tuua kaasa olukorra, kus sissemurdmiskindluse seisukohalt turvaline ja standarditele vastav relvakapp ei vasta üksnes hingede konstruktsioonist tulenevalt määruse nõuetele.

Muudatusega loobutakse seetõttu konkreetse tehnilise lahenduse ettekirjutamisest ning keskendutakse relvakapi tegelikule turvalisusele ja vastupidavusele. Relvakapi nõuetele vastavus tagatakse selle tervikliku konstruktsiooni ja asjakohaste turvanõuete täitmise kaudu, mistõttu muudatus ei vähenda relvakappidele esitatavat turvalisuse taset ega suurenda relvadele kõrvaliste isikute juurdepääsu riski.

Eelnõu punkti 20 kohaselt muudetakse määruse § 15 lõike 2 sõnastust ja nähakse ette, et ööpäevaringse elektroonse valvesignalisatsioonita või mehitatud valveta või muu valveta territooriumil asuvas ruumis peab relvakapp olema kinnitatud põrandale, seinale või ehituskonstruktsiooni külge. Kavandatava muudatusega laiendatakse senist regulatsiooni ning võimaldatakse arvestada erinevate turvalahendustega, mitte üksnes elektroonilise valvesignalisatsiooni või mehitatud valve olemasoluga.

Muudatuse kohaselt peab ööpäevaringse elektroonse valvesignalisatsioonita, mehitatud valveta või muu valveta territooriumil asuvas ruumis paiknev relvakapp olema kinnitatud põrandale, seinale või ehituskonstruktsiooni külge.

Kehtiv regulatsioon seob relvakapi kinnitamise kohustuse eelkõige elektroonilise valvesignalisatsiooni või mehitatud valve olemasoluga. Praktikas kasutatakse aga relvade hoiukohtade turvalisuse tagamiseks ka muid turvameetmeid ja valvekorralduse lahendusi, mis ei pruugi kvalifitseeruda elektrooniliseks valvesignalisatsiooniks ega mehitatud valveks, kuid tagavad samaväärse või kõrgema turvalisuse taseme.

Muudatuse eesmärk on muuta säte tehnoloogianeutraalsemaks ja paindlikumaks ning võimaldada arvestada erinevate turvalahendustega. Samal ajal säilib põhimõte, et juhul kui

relvakapp paikneb territooriumil või ruumis, mille turvalisus ei ole tagatud valve või muu samaväärse turvameetmega, tuleb relvakapp kinnitada põrandale, seina või ehituskonstruksiooni külge. Selline nõue vähendab relvakapi ära viimise või teisaldamise ohtu ning aitab vältida kõrvaliste isikute juurdepääsu relvadele.

Muudatus ei vähenda relvakappidele esitatavaid turvanõudeid, vaid võimaldab võtta arvesse erinevaid turvalisust tagavaid lahendusi ning tagab, et relvakapi kinnitamise kohustus sõltub tegelikust turvalisuse tasemest, mitte üksnes konkreetse valveviisi olemasolust.

Eelnõu punkti 21 kohaselt muudetakse määruse § 16 sõnastust.

Lõikes 1 täpsustatakse, et kuni 20 tulirelva ja nende juurde kuuluvat laskemoona ning lahingumoonale võib asutus hoida ühes relvakapis või isiklikus kasutuses olevas seifis. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga täiendatakse sätet viitega lahingumoonale ning nähakse sõnaselgelt ette võimalus hoida relvi, laskemoona ja lahingumoonale ka isiklikus kasutuses olevas seifis. Muudatuse eesmärk on viia säte kooskõlla määruse teiste muudatustega ning tagada üheselt mõistetav regulatsioon relvade, laskemoona ja lahingumoonale hoidmise kohta väljaspool relvaruumi või relvaladu.

Lõikes 2 sätestatakse, et erandkorras võib teenistuja talle kinnistatud tulirelva, laskemoona ja lahingumoonale hoida kuni 30 ööpäeva pideva elektroonse valvesignalisatsiooniga või mehitatud valvega administratiiv- või turvaalal või teise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil asuval alal, kus on tagatud nende säilimine.

Muudatuse eesmärk on võimaldada teenistusrelvi käitlevatel asutustel paindlikumalt korraldada relvade, laskemoona ja lahingumoonale hoidmist olukordades, kus teenistusülesannete täitmine, väljaõpe, õppused või muud tööülesanded toimuvad pikema aja vältel väljaspool teenistuja tavapärasest teenistuskohast. Sellistel juhtudel võib tekkida vajadus hoida teenistujale kinnistatud relva, laskemoona või lahingumoonale ajutiselt valvega administratiiv- või turvaalal või teise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil, ilma et oleks vajalik nende igapäevane tagastamine relvaruumi või relvalattu.

Muudatusega luuakse selge õiguslik alus selliseks ajutiseks hoiustamiseks ning vähendatakse relvade, laskemoona ja lahingumoonale põhjendamatut transportimist, mis võib omakorda kaasa tuua täiendavaid julgeoleku- ja ohutusriske. Samal ajal säilib nõue, et hoiustamine toimub üksnes erandkorras, piiratud aja jooksul ning kohas, kus on tagatud relvade, laskemoona ja lahingumoonale säilimine ning välistatud kõrvaliste isikute juurdepääs.

Eelnõu punkti 22 kohaselt sõnastatakse määruse § 19 tervikuna uuesti.

Muudatuse eesmärk on ajakohastada relvaruumis relvade, laskemoona ja lahingumoonale hoidmise nõudeid ning viia need paremini kooskõlla teenistusrelvi käitlevate asutuste tegelike töökorralduslike vajadustega ja tänapäevaste hoiustamislahendustega. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga täpsustatakse relvaruumis hoitavate esemete loetelu, relvade, laskemoona ja lahingumoonale paigutamise nõudeid ning luuakse paindlikumad võimalused erinevate relvaliikide ja lahingumoonale hoidmiseks.

Paragrahvi 19 täiendatakse läbivalt viidetega lahingumoonale. Kehtivas regulatsioonis on põhirõhk tulirelvadel ja laskemoonal, mistõttu ei ole lahingumoonale hoidmise nõuded kõikides

olukordades piisavalt selgelt reguleeritud. Muudatusega tagatakse, et relvaruumi hoidmist käsitlevad nõuded kohalduvad üheselt ka lahingumoonale.

Lõikes 1 täpsustatakse relvaruumi kasutusotstarvet, nähes ette, et relvaruumis hoitakse põhiliselt teenistujale või asutusele kuuluvaid või selle valduses olevaid tulirelvi, nende laskemoona ning lahingumoon. Samuti sätestatakse sõnaselgelt võimalus hoiustada relvaruumis ajutisele hoiule antud või väljaõppe eesmärgil kasutatavaid tulirelvi ja nende laskemoona.

Lõikes 2 täpsustatakse relvakappides hoiustamise korda. Erinevalt senisest regulatsioonist nähakse selgelt ette võimalus hoida tulirelva, laskemoona ja lahingumoon samas relvakapis. Muudatus vähendab põhjendamatuid praktilisi piiranguid relvaruumi sisekorralduse kujundamisel ning võimaldab kasutada olemasolevat hoiuruumi tõhusamalt, kahjustamata seejuures hoiustamise turvalisust või esemete jälgitavust. Säilib nõue, et igale tulirelvale või teenistujale määratud relvakapile peab olema omistatud selgelt tuvastatav märgistus.

Lõikes 3 sätestatakse võimalus hoida teenistujale kuuluvat isiklikku relva ajutiselt teenistujale määratud relvakapis või teenistus- või õppekohas isiklikus kasutuses olevas seifis teenistuse, välislähetuse või rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise ajal. Muudatus loob selge õigusliku aluse olukordadele, kus teenistujal ei ole võimalik oma relva tavapärasel viisil hoida.

Lõigetes 4 ja 5 nähakse ette paindlikumad hoiustamisvõimalused nende relvade, laskemoona ja lahingumoon jaoks, mida nende mõõtmete, koguse või muude omaduste tõttu ei ole võimalik või otstarbekas hoida relvakapis. Sellisel juhul võib tulirelva hoiustada relvapüramiidis, riulil, kastis või muul viisil, mis tagab selle säilimise, ning laskemoona või lahingumoon riulil, eraldi suletud kastis või lukustatavas kapis. Muudatus võimaldab kasutada erinevaid turvalisi hoiustamislahendusi vastavalt hoiustatava vara iseloomule ja asutuse vajadustele.

Lõikes 6 täpsustatakse sportimiseks või õppetööks kasutatavate relvade, laskemoona ja lahingumoon hoidmise korda. Muudatuse eesmärk on tagada selliste relvade, laskemoona ja lahingumoon selgem eristatavus muudest relvadest, laskemoonast ja lahingumoonast ning lihtsustada nende kasutamise seotud arvestuse ja logistika korraldamist.

Paragrahvi uus redaktsioon suurendab õigusselgust, vähendab tõlgendusvõimalusi ning loob relvade, laskemoona ja lahingumoon hoidmiseks senisest terviklikuma ja praktilisemalt rakendatava regulatsiooni.

Eelnõu punkti 23 järgi muudetakse määruse § 20 pealkiri lisades sinna ka lahingumoon. Muudatuse eesmärk on viia paragrahvi pealkiri kooskõlla sätte sisuga ning määruses läbivalt tehtavate muudatustega, millega täpsustatakse lahingumoon käitlemise ja hoidmise regulatsiooni. Muudatusega tagatakse regulatsiooni süsteemne terviklikkus ja õigusselgus, tuues pealkirjas selgelt esile, et paragrahvis sätestatud nõuded kohalduvad lisaks tulirelvadele ja laskemoonale ka lahingumoonale.

Eelnõu punkti 24 kohaselt muudetakse määruse § 20 lõike 2 sõnastust. Muudatuse kohaselt peavad väljaspool relvahoidlat hoitavad tulirelv, laskemoon ja lahingumoon olema kaitstud tolmu ja ilmastikuolude eest. Kui see ei ole võimalik, peab olema tagatud nende piisav hooldatus, säilimine ja töökorras olek.

Kehtiva regulatsiooni täpsustamise eesmärk on tagada relvade, laskemoona ja lahingumoonu nõuetekohane säilimine ka olukordades, kus neid hoitakse väljaspool relvahoidlat. Alati ei ole aga võimalik tagada, et relvad, laskemoon või lahingumoon paikneksid tingimustes, kus need on täielikult kaitstud tolmu, niiskuse, temperatuurimuutuste või muude ilmastikumõjude eest. Sellised olukorrad võivad esineda näiteks väljaõppe, õppuste, operatsioonide või muude teenistusülesannete täitmise käigus.

Muudatusega sätestatakse üldreeglina nõue kaitsta relvi, laskemoona ja lahingumoonu väliskeskkonna kahjulike mõjude eest. Samas nähakse ette paindlik lahendus juhtudeks, kus sellise kaitse täielik tagamine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik. Sellisel juhul tuleb tagada relvade, laskemoona ja lahingumoonu piisav hooldus ning nende säilimine ja töökorras olek. Lisaks täiendatakse sätet viitega lahingumoonale, et viia regulatsioon kooskõlla määruses tehtavate teiste muudatustega, millega täpsustatakse lahingumoonu käitlemise ja hoidmise nõudeid.

Muudatus võimaldab paremini arvestada teenistusrelvi käitlevate asutuste praktiliste vajadustega, säilitades samal ajal nõude, et relvad, laskemoon ja lahingumoon peavad olema kasutusvalmis, ohutud ning vastama neile esitatavatele tehnilistele nõuetele.

Eelnõu punktidega 25–27 tehakse määruses tehnilised täpsustused, millega laiendatakse teenistusrelvade ja laskemoona käitlemist käsitlevate sätete kohaldamisala ka lahingumoonale. Selleks täiendatakse § 20 lõikeid 3 ja 5 viidetega lahingumoonale ning täpsustatakse 5. peatüki pealkirja.

Muudatuste eesmärk on tagada terminoloogia ja regulatsiooni ühtsus kogu määruses. Kehtivas määruses käsitlevad nimetatud sätted sisuliselt ka lahingumoonu käitlemist, kuid viited lahingumoonale ei ole olnud kõikides asjakohastes sätetes läbivalt kajastatud. Muudatustega kõrvaldatakse see ebatäpsus ning viiakse määruse sõnastus kooskõlla selle tegeliku reguleerimiseseme ja teiste eelnõuga tehtavate muudatustega.

2.5. Sõjarelva ja lahingumoonu kandmise õigus (eelnõu punktid 28–34)

Määrust täiendatakse sõjarelva kandmise õiguse ning lahingumoonu kandmise õiguse regulatsiooniga.

Eelnõu punktiga 28 täiendatakse määruse § 24 lõikega 3¹, milles sätestatakse sõjarelva kandmise õiguse andmise tingimused. Muudatuse kohaselt antakse sõjarelva kandmise õigus teenistujale asutuse juhi või tema volitatud ametniku otsusega pärast seda, kui teenistuja on lisaks tulirelva kandmise õiguse saamiseks nõutavale väljaõppele läbinud sõjarelva ja selle laskemoona ehituse, käsitlemise, kandmise, hooldamise ning kasutamise korra tundmise kontrolli ning sooritanud vastava laskeharjutuse.

Muudatuse eesmärk on tagada, et sõjarelva kandmise õigus antakse üksnes piisavate teadmiste ja oskustega teenistujatele. Arvestades sõjarelvade eripära ja suuremat ohtlikkust võrreldes tavapäraste teenistusrelvadega, on põhjendatud kehtestada nende kandmiseks täiendavad pädevusnõuded.

Eelnõu punktiga 29 täiendatakse määruse § 24 lõiget 4 viitega sõjarelvadele. Muudatuse eesmärk on laiendada tulirelva kandmise õiguse peatamist või kehtetuks tunnistamist reguleerivate sätete kohaldamist ka sõjarelva kandmise õigusele. Sellega tagatakse, et sõjarelva

kandmise õiguse andmise, peatamise ja äravõtmise alused on kooskõlas tulirelvade suhtes kehtivate nõuetega ning välditakse õiguslikke lünki sõjarelvade käitlemisel.

Eelnõu punktiga 30 täiendatakse määrust uue §-ga 25¹, milles sätestatakse lahingumoona kandmise tingimused, õiguse andmise alused ning peamised piirangud.

Kehtivas määrukses puudub lahingumoona kandmist reguleeriv terviklik kord. Muudatusega nähakse ette, et lahingumoona kandmise õigus antakse üksnes vastava väljaõppe läbinud teenistujatele, kellel on seadusest tulenev õigus lahingumoona teenistusülesannete täitmisel kasutada. Samuti sätestatakse teadmiste ja oskuste kontrollimise nõuded ning keelud lahingumoona üleandmiseks kõrvalisele isikule ja lahingumoona kandmiseks joobeseisundis.

Pisaravoolu-, suitsu-, heli-, valgus- või muud efekti või valuaistingut esilekutsuvate granaatide puhul nähakse ette lihtsustatud regulatsioon, kuna tegemist on õiguskaitseasutustes tavapäraselt kasutatavate erivahenditega, mille käsitlemise väljaõpe on hõlmatud teenistuja üldise relva- ja taktikalise väljaõppega. Seetõttu ei ole nende kandmiseks vajalik kehtestada eraldi lahingumoona kandmise õigust ega täiendavaid pädevusnõudeid.

Muudatusega ei looda uut õiguslikku alust lahingumoona kandmiseks ega laiendada teenistujate õigusi lahingumoona kasutamisele. Õigus lahingumoona teenistusülesannete täitmisel kasutada peab tulenema seadusest või selle alusel antud õigusaktist. Määrusega täpsustatakse üksnes lahingumoona kandmise õiguse andmise, kontrollimise ja teostamise korda juhtudel, kui vastav õigus on teenistujal juba olemas.

Muudatuse eesmärk on tagada lahingumoona ohutu ja kontrollitud käitlemine ning kehtestada ühtsed nõuded nendele teenistujatele, kellele antakse õigus lahingumoonaga.

Eelnõu punktiga 31 täiendatakse määruse § 26 pealkirja ja lõiget 1 viitega lahingumoonale. Muudatuse eesmärk on viia sätte sõnastus kooskõlla määruse reguleerimisese ja tagada, et relvade ja laskemoona hoidmist käsitlevad nõuded hõlmavad selgesõnaliselt ka lahingumoonat.

Eelnõu punktiga 32 täiendatakse määruse § 27 pealkirja viitega lahingumoonale. Muudatus on tehnilist laadi ning selle eesmärk on tagada peatüki ja paragrahvi pealkirjade kooskõla sätete sisuga, kuna §-s 27 hakatakse lisaks tulirelvadele ja laskemoonale reguleerima ka lahingumoonat väljastamist.

Eelnõu punktiga 33 täiendatakse määruse § 27 lõigetega 1¹ ja 1², milles sätestatakse, et sõjarelvat võib väljastada üksnes teenistujale, kellel on sõjarelvat kandmise õigus, ning lahingumoonat võib väljastada üksnes teenistujale, kellel on lahingumoonat kandmise õigus.

Muudatuse eesmärk on tagada, et sõjarelvade ja lahingumoonat väljastamine toimub üksnes isikutele, kellel on seadusest ja käesolevast määrusest tulenevalt õigus neid teenistusülesannete täitmisel kasutada. Väljastamise õigus seotakse selgesõnaliselt kandmise õiguse olemasoluga, mis välistab võimaluse väljastada sõjarelvat või lahingumoonat teenistujale, kellel puudub selleks vajalik õiguslik alus, väljaõpe või asutuse juhi antud luba.

Muudatus tugevdab relvade ja lahingumoonat käitlemise kontrollisüsteemi ning toetab põhimõtet, et relvastuse väljastamine peab põhinema eelnevalt kontrollitud pädevusel ja õigustel. Praktikas tähendab see, et relvuril või muul relvastust väljastaval isikul on üheselt

selge kohustus veenduda enne sõjarelva või lahingumoonna väljastamist, et teenistujal on vastav kandmise õigus olemas. See vähendab eksimuste võimalust relvade väljastamisel ning aitab tagada, et kõrgendatud ohtlikkusega relvastus ei satuks isikute valdusse, kellel puudub selleks õigus.

Muudatus toetab ka relvade ja lahingumoonna üle peetava arvestuse ning sisekontrolli usaldusväärsust. Kui väljastamise õigus on otseselt seotud kandmise õigusega, on relvastuse käitlemise kogu protsess – alates õiguse andmisest kuni relva või lahingumoonna väljastamise ja tagastamiseni – ühtselt reguleeritud ja paremini kontrollitav. See parandab relvastuse käitlemise jälgitavust, vähendab väärkasutuse riski ning lihtsustab vajaduse korral hilisemat kontrolli ja vastutuse tuvastamist.

Tegemist on regulatsiooni täpsustava muudatusega, mis ei loo teenistujatele uusi sisulisi õigusi ega kohustusi. Muudatus konkretiseerib senist põhimõtet, et sõjarelva ja lahingumoonna võivad kasutada üksnes selleks õigustatud teenistujad, ning tagab, et sama põhimõte on sõnaselgelt kohaldatav ka nende väljastamisele. Sellega suurendatakse õigusselgust, ühtlustatakse relvade ja lahingumoonna käitlemise korda ning vähendatakse võimalikke tõlgendamisprobleeme määruse rakendamisel.

Eelnõu punktiga 34 sõnastatakse määruse § 27 lõige 2 ümber ning nähakse ette, et tulirelva, sõjarelva, laskemoona ja lahingumoonna väljastamise korra kehtestab asutuse juht või tema volitatud ametnik.

Muudatuse eesmärk on viia säte kooskõlla eelnõuga tehtavate muudatustega, millega reguleeritakse eraldi sõjarelvade ja lahingumoonna käitlemist. Muudatuse tulemusel on selgelt sätestatud, et asutusesisene väljastamise kord peab hõlmama kõiki teenistusülesannete täitmisel kasutatavaid relvi, laskemoona ja lahingumoonna.

2.6. Relvade ja laskemoona vedu (eelnõu punktid 35–36)

Eelnõu punktiga 35 sõnastatakse ümber määruse § 28 lõige 1 ning täpsustatakse relvaveo mõistet. Muudatuse kohaselt käsitatakse relvaveona tulirelva, laskemoona ja lahingumoonna vedu Eesti piires ühest kohast teise eesmärgita neid vahepeal kasutada.

Muudatuse eesmärk on viia relvaveo mõiste kooskõlla eelnõuga tehtavate muudatustega, millega laiendatakse määruse kohaldamisala ka lahingumoonnale. Samuti aitab muudatus selgemalt eristada relvavedu relva, laskemoona või lahingumoonna teenistuslikust kasutamisest. Tegemist on peamiselt täpsustava muudatusega, millega tagatakse regulatsiooni ühtne kohaldamine kõikidele määrusega hõlmatud esemetele.

Eelnõu punktiga 36 muudetakse määruse § 28 lõike 3 sõnastust ning asendatakse sõna „relvavedu“ sõnadega „Laskemoona ja lahingumoonna vedu“.

Muudatuse eesmärk on viia sätte sõnastus kooskõlla selle tegeliku reguleerimiseselega. Kehtiv sõnastus võib jätta mulje, et säte kohaldub kogu relvaveole, kuigi sisuliselt reguleerib see üksnes laskemoona vedamisega seotud nõudeid. Muudatusega muudetakse regulatsioon selgemaks ning täpsustatakse, et vastavad nõuded kohalduvad nii laskemoona kui ka lahingumoonna veole.

2.7. Relvade, laskemoona ja lahingumoonna hävitamine (eelnõu punktid 37–39)

Eelnõu punktiga 37 sõnastatakse ümber määruse § 38 lõige 3 ning täpsustatakse tulirelva ja selle olulise osa hävitamise mõistet. Muudatuse kohaselt on tulirelva ja selle olulise osa hävitamine nende füüsiline hävitamine viisil, millega välistatakse nende edasine kasutamine või taastamine.

Muudatuse eesmärk on tagada üheselt mõistetav arusaam sellest, millal saab tulirelva või selle olulist osa lugeda hävitatuks. Pelgalt relva kasutuskõlbmatuks muutmine ei pruugi välistada selle hilisemat taastamist või ebaseaduslikku kasutamist. Seetõttu rõhutatakse, et hävitamine peab olema lõplik ning välistama nii relva kui ka selle oluliste osade edasise kasutamise või taastamise võimaluse. Muudatus aitab suurendada relvade käitlemise üle peetava arvestuse usaldusväärsust ning vähendada ebaseaduslikku relvade ringlust puudutavaid riske.

Eelnõu punktiga 38 täiendatakse määruse § 38 lõigetega 4–6, milles sätestatakse tulirelvade ja nende oluliste osade hävitamise viisid, hävitamise dokumenteerimise nõuded ning registrikande tegemise kohustus.

Lõikes 4 nähakse ette, et tulirelvad ja nende olulised osad hävitatakse gaasilõikuri abil või pressi või lõiketera all purustamisega. Muudatuse eesmärk on kehtestada selged ja üheselt kontrollitavad hävitamisviisid, mis tagavad, et hävitatud relva või selle olulist osa ei ole võimalik taastada ega uuesti kasutusele võtta.

Lõikes 5 sätestatakse hävitamise akti koostamise kohustus ning määratakse kindlaks aktis kajastatavad andmed. Hävitamise dokumenteerimine on vajalik relvade üle peetava arvestuse kontrollitavuse tagamiseks ning võimaldab hiljem tuvastada, millal, millisel alusel ja kuidas konkreetne relv või selle oluline osa hävitati.

Lõikes 6 nähakse ette kohustus kanda andmed tulirelva ja selle oluliste osade hävitamise kohta kümne tööpäeva jooksul teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Muudatuse eesmärk on tagada registriandmete ajakohasus ning vältida olukorda, kus tegelikult hävitatud relvad või olulised osad kajastuvad registris jätkuvalt olemasolevatena. See omakorda parandab relvade üle peetava arvestuse kvaliteeti ning toetab järelevalve tõhusust.

Eelnõu punktiga 39 sõnastatakse tervikuna ümber määruse § 40, milles reguleeritakse laskemoona ja lahingumoon hävitamist.

Lõikes 1 täpsustatakse laskemoona ja lahingumoon hävitamise mõistet, nähes ette, et hävitamine peab toimuma viisil, mis välistab nende edasise kasutamise või taastamise. Muudatuse eesmärk on ühtlustada hävitamise põhimõtted tulirelvade hävitamise regulatsiooniga ning tagada, et hävitatud laskemoon või lahingumoon ei satuks uuesti kasutusse.

Lõikes 2 sätestatakse, et laskemoona ja lahingumoon lõhkematerjali sisaldavad osad hävitatakse põletamise või lõhkamise teel. Tegemist on nende esemete olemusest tuleneva nõudega, kuna lõhkematerjali sisaldavate komponentide ohutu ja lõplik hävitamine eeldab spetsiaalseid hävitamismeetodeid.

Lõikes 3 nähakse ette hävitamise akti koostamise kohustus ning määratakse kindlaks aktis sisalduvad andmed. Nagu tulirelvade hävitamise puhul, on ka laskemoona ja lahingumoon

hävitamise dokumenteerimine vajalik arvestuse pidamise, kontrollitavuse ja järelevalve tagamiseks.

Lõikes 4 sätestatakse kohustus kanda andmed laskemoona ja lahingumoonna hävitamise kohta kümne tööpäeva jooksul teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Muudatuse eesmärk on tagada registriandmete ajakohasus ning võimaldada pidada täielikku ja usaldusväärset arvestust teenistusülesannete täitmisel kasutatava laskemoona ja lahingumoonna üle.

Kokkuvõttes on muudatuste eesmärk ühtlustada tulirelvade, laskemoona ja lahingumoonna hävitamise nõudeid, kehtestada selged dokumenteerimis- ja registripidamise reeglid ning tagada, et hävitatud esemeid ei oleks võimalik taastada ega ebaseaduslikult kasutusele võtta.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega ülevõtmisega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu mõju avaldub peamiselt riigi julgeoleku, siseturvalisuse, kriisivalmiduse ning ametirelvi käitlevate asutuste töökorralduse valdkonnas. Muudatuste eesmärk on korrastada teenistusrelvade, sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoonna käitlemise regulatsiooni, kõrvaldada määruse rakendamisel ilmnenud ebaselgused ning viia kehtivad nõuded paremini kooskõlla ametiasutuste praktiliste vajadustega. Valdavalt on tegemist olemasolevate nõuete täpsustamise, süstematiseerimise ja ajakohastamisega.

Eelnõu ei too kaasa täiendavaid piiranguid isikute põhiõigustele. Muudatused puudutavad üksnes teenistusrelvi käitlevate asutuste sisemist töökorraldust ega mõjuta relvade tsiviilkäivet või eraisikute õigusi. Samuti ei avalda eelnõu mõju ettevõtluskeskkonnale, konkurentsiolekorradele, tööhõivele ega regionaalarengule.

4.1. Mõju riigi julgeolekule, kriisivalmidusele ja siseturvalisusele

Eelnõuga kaasneb positiivne mõju riigi julgeolekule, kriisivalmidusele ja siseturvalisusele.

Riigikaitseseaduse kohaselt võib kõrgendatud kaitsevalmiduse või sõjaseisukorra ajal anda Politsei- ja Piirivalveametile ning Kaitsepolitseiametile õiguse kasutada sõjarelvi. Samuti võib erakorralise seisukorra ajal tekkida vajadus sõjarelvade kasutamiseks riigi julgeolekut või põhiseaduslikku korda ähvardava vahetu ohu tõrjumiseks. Selliste ülesannete täitmine eeldab, et vajalik relvastus, lahingumoon, väljaõpe ning nende käitlemise kord on olemas ja toimivad juba rahuajal.

Kehtivas määruses puudub sõjarelvade ja lahingumoonna käitlemist hõlmav terviklik regulatsioon. Eelnõuga luuakse sõjarelvade ja lahingumoonna hoidmist, väljastamist, kandmist, vedamist ning hävitamist käsitlev ühtne õiguslik raamistik ning sätestatakse nende kandmise õiguse andmise tingimused. Sellega luuakse vajalikud eeldused selleks, et kriisi- või sõjaaja ülesannete täitmiseks vajalikku relvastust oleks võimalik kiiresti, õiguspäraselt ja kontrollitult kasutusele võtta.

Oluline mõju avaldub ka Siseministeeriumi valitsemisala asutuste ning riigikaitseasutuste koostalitlusvõime parandamises. Võimalus hoida relvi, laskemoona ja lahingumoonna teise

ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil võimaldab olemasolevat taristut tõhusamalt kasutada ning parandab asutuste valmisolekut tegutseda ühiselt õppuste, kriiside lahendamise ja riigikaitse ülesannete täitmise korral.

Siseturvalisuse seisukohast tugevdavad muudatused relvade, laskemoona ja lahingumoonade käitlemise üle peetavat kontrolli. Täpsustatakse nende hoidmise, kandmise, väljastamise, vedamise ja hävitamise nõudeid, kehtestatakse sõjarelva ja lahingumoonade kandmise õiguse andmiseks selged väljaõppe- ja pädevusnõuded ning parandatakse relvade ja laskemoona jälgitavust. Samuti nähakse ette hävitamise dokumenteerimise kohustus ning hävitamisandmete kandmine teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Muudatused vähendavad relvade, nende oluliste osade, laskemoona ja lahingumoonade ebaseaduslikku käibesse sattumise ning väärkasutuse riski.

Kokkuvõttes tugevdavad kavandatavad muudatused riigi võimet reageerida julgeolekuohtudele ja kriisidele, parandavad ametiasutuste valmisolekut täita riigikaitse ülesandeid ning toetavad avaliku korra ja siseturvalisuse tagamist.

4.2. Mõju teenistusrelvi käitlevate asutuste töökorraldusele

Eelnõuga kaasneb mõõdukas mõju teenistusrelvi käitlevate asutuste töökorraldusele.

Mõju sihtrühm: Kaitsepolitseiamet, Keskkonnaamet, Maksu- ja Tolliamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Sisekaitseakadeemia ja vanglad.

Asutustel tuleb vajaduse korral ajakohastada relvade, laskemoona ja lahingumoonade käitlemist reguleerivaid sisekordi, relvurite väljaõppe korraldust ning sõjarelva ja lahingumoonade kandmise õiguse andmisega seotud menetlusi. Samuti tuleb kohandada relvade, laskemoona ja lahingumoonade arvestuse ning hävitamise dokumenteerimise korda.

Samas muudavad mitmed eelnõus sisalduvad lahendused asutuste töökorralduse paindlikumaks. Näiteks võimaldatakse relvi, laskemoona ja lahingumoonade teatud tingimustel hoida teise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil ning pikendatakse relvade ja laskemoona registrisse kandmise tähtaega kahelt tööpäevalt kümne tööpäevani. Samuti vähendab väiksemate laskemoonade kadumise või varguse juhtumite puhul kehtestatav riskipõhine teavitamiskord põhjendamatu menetlus- ja aruandluskoormust.

Eelnõuga kaasneb vähene mõju ametiasutuste töökoormusele. Ühelt poolt suureneb töömaht mõnevõrra seoses relvade, laskemoona ja lahingumoonade hävitamise dokumenteerimise ning registrikannete tegemise täpsustatud nõuetega. Teiselt poolt kompenseerivad seda paindlikumad hoiustamisvõimalused, pikemad menetlustähtajad ja mitmed muud töökorraldust lihtsustavad muudatused.

Arvestades, et suurem osa muudatustest põhineb olemasolevate nõuete täpsustamisel, ei too eelnõu kaasa ulatuslikke ümberkorraldusi ega olulist täiendavat halduskoormust. Kokkuvõttes on muudatuste mõju ametirelvi käitlevate asutuste töökorraldusele ja töökoormusele vähene ning tervikuna positiivne.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks tuleb teenistusrelvi käitlevatel asutustel vajaduse korral ajakohastada relvade, laskemoona, sõjarelvade ja lahingumoonade käitlemist reguleerivaid sisemisi juhendeid, töökorralduslikke dokumente ning väljaõppe- ja arvestusprotseduure. Samuti võib osutada vajalikuks viia olemasolevad sisekorrad kooskõlla sõjarelva kandmise õiguse, lahingumoonade kandmise õiguse, relvade hävitamise dokumenteerimise ning relvade ja laskemoona hoiustamisega seotud täpsustatud nõuetega.

Määruse rakendamine ei too kaasa täiendavaid riigieelarvelisi kulusid. Eelnõuga ei looda uusi ülesandeid, asutusi ega pädevusi, mis eeldaksid täiendavate ametikohtade loomist, uute infosüsteemide väljatöötamist või oluliste täiendavate investeeringute tegemist. Muudatuste peamine eesmärk on olemasoleva regulatsiooni korrastamine, täpsustamine ja ajakohastamine ning sõjarelvade ja lahingumoonade käitlemise terviklik reguleerimine.

Eelnõuga sätestatavad dokumenteerimis-, arvestus- ja väljaõppenõuded tuginevad valdavalt tegevustele, mida teenistusrelvi käitlevad asutused juba praegu täidavad. Seetõttu ei kaasne määruse rakendamisega märkimisväärset täiendavat halduskoormust ega vajadust täiendavate ressursside eraldamiseks.

Võimalikud kulud, mis võivad tulevikus kaasneda sõjarelvade või lahingumoonade soetamise, nende hoidmiseks vajaliku taristu rajamise või täiendava väljaõppe korraldamisega, ei tulene käesolevast määrusest. Sellised kulud sõltuvad eraldiseisvatest riigikaitsealadest või siseturvalisuse võimearenduse otsustest ning nende rahastamine otsustatakse vastavate programmide ja eelarvemenetluste raames.

Eelnõu võib pikemas perspektiivis aidata kaasa olemasolevate ressursside tõhusamale kasutamisele. Muudatustega luuakse õiguslik alus relvade, laskemoona ja lahingumoonade hoidmiseks teise ametirelvi käitleva asutuse või Kaitseliidu territooriumil. See võimaldab kasutada olemasolevat taristut paindlikumalt, vähendab vajadust dubleerivate hoiustamislahenduste rajamiseks ning toetab ametiasutuste ja riigikaitseasutuste vahelist koostööd.

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid tulusid. Vajalikud rakendustegevused kaetakse asjaomaste asutuste olemasolevate eelarvevahendite arvelt.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Kliimaministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Kaitsepolitseiametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Päästeametile, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele ja Sisekaitseakadeemiale.